

ÜHISKONNAUURINGUD

Ülevaade Eesti avaliku sektori asutuste
ja mõttekodade uuringutest

2018: 11

<http://goo.gl/Bjel1B>

ISSN 2382-7483

EESTI PANK

[Harkmann, Kersti ; Staehr, Karsten \(2018\). Current account dynamics and exchange rate regimes in Central and Eastern Europe. \(Working Paper Series; 8/2018\).](#)

Analüüsi eesmärk on selgitada, millised tegurid mõjutasid 11 Kesk- ja Ida-Euroopas asuva Euroopa Liidu liikmesriigi jooksevkonto dünaamikat aastatel 1997–2017. Nende riikide jooksevkonto tasakaal on viimasel kahel aastakümnel olnud väga varieeruv ning suured puudujäägid on aeg-ajalt ohustanud majandus- ja finantsstabiilsust. Jooksevkontot mõjutavaid tegureid on oluline mõista ka poliitika kujundamisel, kuna need riigid peavad arvestama makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse nõuetega, mis seavad jooksevkonto tasakaalule ranged reeglid.

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

[Aksen, Merli ; Jürimäe, Maria ; Nõmmela, Kaidi ; Saarsen, Kärt ; Sillak, Silver ; Eskor, Julia ; Vool, Ele ; Urmann, Helen \(2018\). Eesti üldhariduskoolides kasutatavad hindamissüsteemid : lõpparuanne / Tartu Ülikool, sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus \(RAKE\).](#)

Uuringu eesmärk on saada teavet Eesti üldhariduskoolides kasutusel olevate erinevate hindamissüsteemide kohta. Fookuses on erinevate eestikeelse õppekeele ja keelekümbelust kasutatavate koolide hindamissüsteemid. Samuti on fookuses erinevate sihtrühmade – juhtkond, õpetajad, õpilased ja vanemad – arusaam hindamissüsteemist ja rahulolu pakutava tagasisidega. Juhul, kui hindamissüsteemi on viimaste aastate jooksul oluliselt muudetud, siis uuritakse ka sihtrühmade kogemusi muudatustega. Õpilaste puhul uuritakse, kas ja kuidas nad tagasisidet mõistavad, kuidas ja mil moel see neid motiveerib (või ei motiveeri) ning kuidas toetab see motivatsioon õpipädevust ja valmidust elukestvaks, enda juhitud õppeks.

[Espenberg, Kerly ; Kiisel, Maie ; Saarsen, Kärt ; Jaanits, Jaanika ; Rajaveer, Liina ; Nõmmela, Kaidi ; Aksen, Merli \(2018\). 19–26-aastaste noorte noorsootöös osalemise motivatsioon : lõpparuanne / Tartu Ülikool, sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus \(RAKE\).](#)

Uuringu eesmärk on välja selgitada, mis kujundab noorsootöös osalemist 19–26-aastaste noorte puhul ning teha ettepanekuid selle vanuserühma vajadusi ja huve arvestavate tegevuste kavandamiseks noorsootöös.

[Täht, Karin ; Konstabel, Kenn ; Kask, Klaara ; Rannikmäe, Miia ; Rozgonjuk, Dmitri ; Schults, Astra ; Soobard, Regina ; Tõugu, Pirkko ; Vaino, Katrin \(2018\). Eesti ja vene õppekeele koolide 15-aastaste õpilaste teadmiste ja oskuste erinevuse põhjuste analüüs / Tartu Ülikool.](#)

PISA 2015 uuringu Eesti raporti kohaselt on kõigil osaletud aastatel (2006, 2009, 2012 ja 2015) kõigis kolmes valdkonnas (matemaatikas, loodusteadustes ja funktsionaalses lugemises) eesti õppekeele koolide õpilased saanud oluliselt kõrgemaid tulemusi kui vene õppekeele koolide õpilased. Aastate lõikes on kõige suurem erinevus olnud loodusteadustes. Uuringu üldiseks eesmärgiks oli selgitada eesti ja vene õppekeele koolide (sh keelekümbeluskoolid eraldi vaadelduna) PISA testi tulemuste erinevuste põhjuseid. Selleks analüüsiti PISA 2015. aasta uuringu andmeid, viidi läbi fookusgrupi intervjuud õpilaste, õpetajate ja tugipersonaliga ning vaadeldi loodusvaldkonna tunde eri tüüpi koolides.

[Valk, Aune \(2018\). Vajaduspõhine õppetoetus ja selle mõju kõrgkooliõpingutele.](#)

Käesolevas analüüsis on varasemate uuringute, vajaduspõhise õppetoetuse taotluste jm EHISE andmete baasil püütud hinnata vajaduspõhise õppetoetuse süsteemi tugevusi, nõrkusi, mõju ja muutmise vajadust.

RAHVUSVAHELINE KAITSEUURINGUTE KESKUS

[Jermalavičius, Tomas ; Järvenpää, Pauli ; Janeliūnas, Tomas ; Vanaga, Nora ; Gotkowska, Justyna ; Szymański, Piotr \(2018\). NATO's northeast quartet : prospects and opportunities for Baltic-Polish defence cooperation. \(Policy Paper\).](#)

Väljaandes uuritakse Balti riikide ja Poola vahelise kaitsealase koostöö ajendeid, survet ning võimalusi. Viimastel aastatel on NATO teinud suuri edusamme kaitsepositsioonide tugevdamisel liidu idapoolsel küljel, sealhulgas korraldades liitlaste maavägede rotatsiooni Balti riikides ja Poolas. Venemaa sõjalise jõu avalik ja varjatud kasutamine on põhjalikult muutnud julgeolekukeskkonda ja ohutegureid selles piirkonnas ning sellega ka kogu liidus. Kas uus olukord on tekitanud võimalusi tihendada Balti riikide ja Poola vahelist kaitsepoliitilist koostööd? Millised on tegurid, mis võimaldavad ja hõlbustavad koostöö edendamist ning kas on takistusi, mida eemaldada?

[Pernik, Piret \(2008\). Preparing for cyber conflict : case studies of cyber command. \(Report\).](#)

See on esimene avalikult kättesaadav võrdlev uuring sõjalistest küberorganisatsioonidest viies Euroopa riigis: Eestis, Soomes, Saksamaal, Hollandis ja Norras. Uuringus vaadeldakse strateegilisi suuniseid, poliitilisi volitusi rahvusvahelistele positsioonidele asumiseks, organisatsioonide ülesehitust, käsuline ning kübersõjajõudude kolme võtmefunktsiooni: küberkäsud (Eesti, Holland, Norra), sõjalised küberteened (Saksamaa) ning küberkaitseüksused (Soomes). Uuringu teises osas käsitletakse iga konkreetse organisatsiooni ülesehituse põhimõtteid ning vaadeldakse erinevate mudelite eeliseid ja puudusi.

[Tiido, Anna \(2018\). The Russian language as a soft power tool: the construction of national identity by the Kremlin. \(Analysis\).](#)

Vene keel on ametivõimude oluliseks tööriistaks, mida kasutatakse nii režiimi tugevdamiseks Venemaal kui ka Venemaa mõjukuse suurendamiseks välismaal. Venemaa on olukorras, kus riik peab säilitama föderaalset struktuuri riigisiselt, samal ajal kui ametivõimude natsionalistlikud suundumused toovad kaasa vene keele ja kultuuri domineerimise. Praegune suundumus tugevdada Vene etnilist identiteeti on vastuolus Venemaa põhiseaduses väljendatud kodanike ja rahvaste rahvusliku identiteediga. Sellised arengud võivad olla ebastabiilsuse allikaks nii Venemaal kui ka väljaspool riiki.

SOTSIAALMINISTEERIUM

[Koppel, Kaupo ; Piirits, Magnus ; Masso, Märt ; Aaben, Laura ; Vainre, Maris ; Paat-Ahi, Gerli ; Jüristo, Tarmo ; Saluse, Janek ; Veldre, Vootale \(2018\). Ravikindlustus valitutele või ravikaitse kõigile – kuidas täita lüngad Eesti ravikindlustuses? : ravikindlustuskaitseta inimeste kindlustuskaitse katkendlikkuse või puudumise põhjused ja võimalused kaitse laiendamiseks / Poliitikauuringute Keskus Praxis.](#)

Uuringus analüüsitakse Eesti ravikindlustuskaitseta inimeste kindlustuskaitse puudumise põhjuseid ja võimalusi ravikindlustuskaitse tagamiseks võimalikult paljudele inimestele. Sotsiaalministeerium tellis uuringu, et saada otsustustuge elanikkonna solidaarse ravikindlustusega kaetuse laiendamiseks.

[Themas, Aivi ; Rooväli, Liis ; Kiivet, Raul-Allan ; Themis, Elvo \(2018\). Ravimituru suuruse, müügiloa hoidjate / müügilubade arvu ja ravimihindade vaheliste seoste ning nende suhtes Euroopa Liidu liikmesriikides rakendatavate poliitikameetmete uurimine : aruanne / Tartu Ülikool, sotsiaalteaduslike rakendusauuringute keskus \(RAKE\).](#)

Rahvusvahelise Terviseorganisatsiooni (WHO) hinnangul puudub maailmas ligikaudu kolmandikul inimestest juurdepääs hädavajalikele ravimitele. Paljudes madala ja keskmise elatustasemega riikides ei saa ravimeid kõige rohkem vajavad elanikud neid endale lubada ning paljud uued ravimid on liiga kallid isegi kõrge elatustasemega riikide tervisesüsteemide jaoks. Uuringu eesmärk oli uurida seoseid ravimituru suuruse, müügiloa hoidjate, müügilubade arvu ja ravimihindade vahel Eestis; kirjeldada ravimite arvu ja ravimihindade vaheliste seoste suhtes rakendatavaid poliitikameetmeid mitmetes ELi liikmesriikides, töötada välja poliitikasoovitused ravimitootjate konkurentsi ja ravimite valiku suurendamiseks Eestis, pakkuda välja võimalused ravimite kättesaadavuse tagamiseks inimestele võimalikult soodsas hinnas ning parandada innovaatiliste ravimite kättesaadavust.

TERVISE ARENGU INSTITUUT

[Anderson, Eva ; Eigo, Natalja ; Kirpu, Viktoria ; Panov, Liisi ; Rätsep, Merike ; Sokurova, Diana ; Väarsi, Katre \(2018\). Perearstiabisse pöördumise põhjused, 2017.](#)

Analüüsi eesmärk on uurida inimeste perearsti poole pöördumiste põhjuseid ning analüüsida perearsti ja -õe visiitide jaotust – kui suur oli pereõe iseseisva töö osa, missuguste terviseprobleemidega tegeles rohkem arst ja milliste probleemide korral aitas pigem õde.

[Lemsalu, Liis ; Rüütel, Kristi \(2018\). HIV-diagnoositud inimeste arv ja raviga kaasatus Eestis aastatel 2000–2017.](#)

2017. aasta lõpuks oli Eestis registreeritud 9711 HIV-juhtu. Eestis on HIV-juhtude arv püsivalt üks kõrgemaid Euroopas. Käesoleva uuringu eesmärgiks oli välja selgitada isikute arv Eestis, kellel on diagnoositud HIV, kui paljud neist on elus, millised haigused on olnud nende surma põhjuseks ning kui palju on diagnoosist mõjutatud perekondi. Samuti oli eesmärgiks analüüsida HIV-ravile jõudmist ja seal püsimist, mh uurida, kes pole jõudnud HIV-ravile ning kes käivad ravil ebaregulaarselt.

[Purru, Triinu ; Trummal, Aire ; Käbin, Maali \(2018\). Eesti kohalike omavalitsuste alkoholipoliitika pilootprojekti raport 2018.](#)

Vahemikus 2014–2017 viis Tervise Arengu Instituut koostööpartneritega läbi kohaliku alkoholipoliitika pilootprojekti, mille fookuseks oli alaealiste alkoholitarvitamine. Üldesmärgiks oli testida Eestis ennetustöö mudelit alkoholikahjude vähendamiseks kohalikes omavalitsustes ning analüüsida, milliseid reaalseid muutusi on võimalik saavutada. Projekti otseseks eesmärgiks oli vähendada kohaliku omavalitsuse territooriumil alkoholi kättesaadavust alaealistele, kuna alaealiste suunal oli osalenud omavalitsustel kõige suurem valmisolek tegutseda. Raport annab ülevaate projekti läbiviimisest ja uuringute metoodikast, projektis osalenud omavalitsuste ühisosast, tulemustest projektis osalenud omavalitsuste lõikes ning ka peamistest järeldustest ja õppetundidest.

[Rätsep, Merike \(2018\). Haiqla- ja päevakirurgia 2017.](#)

Analüüsi eesmärk on kirjeldada kirurgia teostamist haiqla- ja päevaravis, ambulatoorset kirurgiat, ravijärjekordi ega teenuse kvaliteeti ei käsitleta. Peamiselt on andmeallikaks tervisestatistika aruanded.

[Vals, Kaire \(2018\). HIV nõustamise ja testimise teenuse kasutamine 2017. aastal.](#)

2017. aastal diagnoositi Eestis 219 uut HIV-nakatunud isikut; kokku oli 2017. aasta lõpuks diagnoositud HIV-viirus 9711 inimesel. Uuringus antakse esmalt ülevaade andmete kogumisest ning analüüsimisest, tulemuste osas keskendutakse aspektidele nagu nt testimine mineku põhjused, HIV-ga seotud riskikäitumine, avastatud uued HIV-juhud jm.

[Vorobjov, Sigrīd ; Salekešin, Maris \(2018\). Metadoonasendusravil olevad kliendid ning nende ravijärgimus, 2016.](#)

Metadoon on üks enimkasutatavaid ja enimuuritud asendusravimeid opioidsõltuvuse ravis. Teadaolevalt vähendab metadoonravi riskeerivat süstimis- ja seksuaalkäitumist, sealhulgas vähendades HI-viirusesse nakatumise riski. Metadoonravil olemine võimaldab narkootikumide süstivatele inimestel käia tööl, ühtlasi vähendades kriminaalset käitumist. Käesoleva uuringu peaesmärk oli kirjeldada 2016. aastal ambulatoorsel metadoonasendusravil olevaid kliente ja nende ravijärgimust.

Väljaande koostanud Gerli Kõösel Gerli.Koosel@nlib.ee

Keeleliselt toimetanud Gerli Eero

Vaata ka Euroopa Liidu Nõukogu raamatukogu koostatavat väljaannet Think Tank Review, mis tutvustab EL liikmesriikides läbiviidud uuringuid.

Väljaandele kohalduvad [Creative Commonsi Eesti litsentsi \(versioon 3.0\)](#) tingimused